

volací soud na Miloše S-a, jenž před nehodou řídil auto jen za souhlasu šofera N-a, jako na »třetí cizí osobu, jež silostroje užívala nepovolane«. Odvolací soud má pravdu i v tom, že pojištěním jsou kryty i škody zaviněné šoferem, a, pokud v této příčině dovolání odkazuje k tomu, že v § 1 a) všeobecných pojišťovacích podmínek jest použito slova »opomenutím«, jež se prý plně nekryje s pojmem »zavinění«, zapomíná na druhou větu § 915 obč. zák., podle níž při smlouvách dvoustranně závazných jest nejasný výraz vykládati na škodu toho, kdo ho použil. Ale odvolací soud vyložil správně i ustanovení zvláštních podmínek, že platnost tohoto — t. j. podle § 2 všeobecných pojišťovacích podmínek rozšířeného — pojištění jest podmíněna dodržením policejních a zákonných předpisů, pokud se týkají zacházení s automobily a s minerálními oleji, neboť žalobce, nejša podle smlouvy povinen řídit auto sám, neručí žalované podle § 1313 a) obč. zák. za svého šofera, nýbrž jen za zavinění při jeho výběru (srovnej také Ehrenzweig, System, Vídeň 1928 druhý svazek, první polovina, Das Recht der Schuldverhältnisse, § 337, IV, 3 strana 295 a zdejší rozhodnutí sb. n. s. čís. 482), a že se žalobce dopustil zavinění při výběru šofera, sama žalovaná netvrdila. Podle toho jest rekurs bezdůvodný a nebylo mu proto vyhověno.

Čís. 10018.

Vyvlastnění k účelům železničním (zákon ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák.).

Podle § 7, druhý odstavec, zák. není vyvlastněnec oprávněn žádati zvýšení hodnoty, jež vyvlastněný předmět dozná dobrovolným hospodářským úkonem vyvlastnítele, k němuž ho vyvlastněnec nemůže právně nutiti.

(Rozh. ze dne 21. června 1930, R I 420/30).

Soud první stolice určil ve vyvlastňovacím řízení k železničním účelům náhradu za díl pozemku č. kat. 249/1 na 41.955 Kč. Rekursní soud nevyhověl ani rekursu vlastníka vyvlastněného pozemku ani rekursu ředitelství státních drah.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vlastníka vyvlastněného pozemku.

Důvody:

Vyvlastněnec napadá srovnalá rozhodnutí nižších stolic z důvodu, že mu nepřiznáno odškodné 5% ním kapitalisováním ročního čistého nájemného 12.464 Kč 50 h z pozemku, jehož část vyvlastněna a jehož posud užíváno jako návaliště, tedy sumou 249.290 Kč, po odečtení ceny zbývající nevyvlastněné plochy, která po vyvlastnění má již jen cenu pozemku stavebního 33.670 Kč, tedy penízem 215.620 Kč. Tu se má věc bezesporně tak, že se skutečně pozemku, o nějž jde, užívá jako ná-

valiště (nákladiště) pro nakládání dlouhého dříví, že jej vlastník jako takové různým osobám pronajímá, že však toto jeho užívání podmíněno jest tím, že dráha vlastníku pozemku pronajala sousedící pruh nádražního pozemku, kterýž pronájem však má dráha právo kdykoliv čtvrtletně vypovědět a mimo to právo vypovědět jej na osm dní, jakmile pronajatého pruhu pro vlastní účely potřebovatí bude, při čemž pro posouzení této vlastní potřeby je směrodatným jen výrok ředitelství drah. Z tohoto posledního ustanovení plyne, že dráha může podle své libovůle pronájem ten vlastníku kdykoli na osm dní vypovědět. Avšak doložití jest, že pronájem trvá již 29 let, že jej dráha ani nyní nevypověděla, a že vlastník uvádí, že ho ani vypovědět nemůže, ježto by tím nic nezískala, protože pronajatý pruh by byl pro ni úplně bezcenným a mimo to by se najednou octla bez nákladiště pro dlouhé dříví, což by nejen pro okres, nýbrž i pro dráhy znamenalo hospodářskou ztrátu a škodu. Otázkou tedy jest, má-li vlastník právo za tohoto stavu věci žádati odškodnění rovnající se kapitalisované roční rentě, kterou mu pronajímání jeho pozemku jako nádražního nákladiště vynáší. § 7 (2) zák. ze dne 18. února 1878 čís. 30 ř. zák. stanoví, že zvýšení hodnoty, které předmět vyvlastnění dozná následkem zřízení dráhy, zůstává při výpočtu odškodnění mimo zřetel. Toto ustanovení nemá sice na mysli přímo projednávaný případ, neboť dráha již jest dávno zřízena a nejde o vyvlastnění k vůli jejímu zřízení, jde sice o rozšíření stanice, k vůli němuž se právě vyvlastnění děje, avšak netvrdí se, že se právě rozšířením tím zvyšuje hodnota vyvlastněného pozemku, ba naopak se tvrdí, že vyvlastněním jeho části zbytek se znehodnotí. Nicméně lze ustanovení toho užítí obdobně, neboť se v něm kryje zásada, která se úplně hodí i na stav věcí v projednávaném případě. Zásadou tou jest, že vyvlastněnec nemá právo žádati zvýšení hodnoty, které vyvlastněný předmět dozná dobrovolným hospodářským úkonem vyvlastnítele, k němuž ho vyvlastněnec právně nijak nemůže nutiti. Na tom právě spočívá předpis § 7 (2) sám, neboť předpokládá, že vyvlastňovatel staví dráhu z vlastní vůle a že tedy majitel pozemku, o jehož vyvlastnění k tomuto účelu jde, nemá právo využítkováti této situace, k níž sám ničím nepřispěl, a podnikatele vykořisťovati poukazem na cenu, kterou jeho pozemek nabude právě výstavbou dráhy vyvlastňovatelem obmyšlené. Jinak však bude se míti věc, neboť pozbude této nemorální příchuti vykořisťování, bude-li podnikatelstvo vázáno platnou smlouvou s majitelem půdy, o jejíž vyvlastnění jde, by dráhu stavělo, pokud se týče určitou tratí vedlo, takže majitel půdy byl by oprávněn k dodržení smlouvy podnikatelstvo (společnost) nutiti a výstavbu dráhy na něm vymáhati. V projednávaném případě však jde o zvýšení hodnoty, které pozemek doznal dobrovolným úkonem dráhy, k němuž majitel pozemku dráhu nijak donutiti nemohl a ani do budoucnosti nutiti nemůže, t. j. nájemní smlouvou, kterou dráha může mu každou chvíli na osm dnů vypovědět a nemůže se to pociťovati jako slušné, by dráha byla mu povinna hraditi výtěžek, ježž mu sama dobrovolně a nepovinně řečenou smlouvou posud umožňovala, naopak slušné jest, by se mu dostalo jako odškodného jen

takové hodnoty, kterou pozemek má bez ohledu na tuto nájemní smlouvu, t. j. nelze přihlížeti k jeho užívání jako nákladistě. Hospodářské dobrodiní jedním druhému prokázané nesmí se státi trestem pro dobrodince, jak tomu stěžovatel chce, tomu brání zásady přirozeného práva, jimž § 7 obč. zák. propůjčuje svrchovanost, odkazuje k nim jako k poslednímu útočišti při konání spravedlnosti ve všech podobných případech, a jež neznamenal nic jiného než právě příkazy právního citu, jenž pramení v citu mravním. Hospodářská hodnota, kterou pozemek má bez ohledu na uvedenou nájemní smlouvu, však stěžovateli na odškodněnou přiznána byla, což ani již nepopírá.

Čís. 10019.

Pojišťovací smlouva.

Uplynula-li již v době, kdy se pojištění přeměnilo v bezplatné pojištění stejného druhu a splatnosti se zmenšeným pojištěným penízem, karenční lhůta, vyžadovaná pojišťovacími podmínkami k vyplacení pojistného při smrti sebevraždou, nastalo ručení pojišťovatele i pro případ sebevraždy a byla-li pak pojišťovací smlouva obnovena v původním (plném) rozsahu, byla obnovena i s tímto dalším ručením pojišťovatelovým.

Podle § 138 (2) poj. zák. předpokládá ručení za sebevraždu, by smlouva v době sebevraždy již trvala po dobu karenční lhůty. Karenční lhůta, již uplynulá, nemusí uplynouti po obnově pojistky znovu. Lhostejno, že se pojistník před obnovou smlouvy podrobil nové lékařské prohlídce.

Pokud se lze při výkladu smlouvy odvolávat na zvyklosti.

(Rozh. ze dne 21. června 1930, Rv I 1424/29).

Stanislav V. pojistil se v září 1923 u žalované pojišťovny na 100.000 Kč pro případ dožití neb úmrtí proti placení premie ode dne 1. září 1923. V. zaplatil premie do 1. září 1926, nezaplatil však premii splatnou dne 1. září 1926, jež byla doplacena teprve dne 12. února 1927. V červnu 1927 zemřel V. sebevraždou. Všeobecné pojišťovací podmínky žalované pojišťovny, jež tu přicházejí v úvahu, zněly: »čl. 8: nebylo-li zaplacen pojištění při splatnosti aneb ve vyčkávací lhůtě (t. j. třicetidenní podle čl. 6.) zanikne pojištění, nebylo-li ještě po plná tři léta v platnosti. Bylo-li však pojištění nejméně tři léta v platnosti, přemění se po uplynutí čekací lhůty bez jakékoli žádosti pojistníkovy v bezplatné pojištění stejného druhu a splatnosti se zmenšeným pojištěným obnosem. Čl. 9: Pojištění zaniklé pro neplacení pojistného neb z téhož důvodu v obnosu snížené, obnoví se v původním rozsahu, doplatí-li pojistník do šesti měsíců po splatnosti prvé nezaplacené splátky veškeré zadrželé splátky a poplatek za obnovení ve výši jedné tisíciny pojištěného obnosu předpokládajíc, že jest pojištěný v okamžiku doplacení na živu. Čl. 15: Zemře-li pojištěný sebevraždou, vyplatí se pojištěný obnos tehdy, trvalo-li pojištění nepřetržitě nejméně dvě léta. Jinak nahradí